

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SOÓTHY GYULA.
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ————— 8 kor.
Félévre ————— 4 „
Negyedévre ————— 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Gyermekeinkért.

Elmondotta: gróf Apponyi Albert Buda-
pesten a december 7-iki mesedélutánon.

A háboru és a gyermek nem is annyira egymástól idegen két fogalom, mint aminőnek első hallásra gondolnók. Nem beszélnek most azokról a benső családi háborúságokról, amelyekre kedves gyermekeink néha okot adnak, nem beszélnek arról a benső háborúról sem, mely minden emberben eszmélésének első pillanatától kezdve sírjág dül, hogy lelkében rendet, egyensúlyt, fegyelmet hasznavehetőséget teremtsen, beszélnek a szó szoros értelmében vett háborúról, nemzetek fegyveres összeütközéséről, véres csatáiról és e közt a háboru közt és a gyermek közt keresem az összefüggést.

Egész általánosságban szólva, a gyermeknek legkedveltebb játéka közé a háborusdi játék tartozik. Tulajdonképpen erre neveljük is őt. A történelem, amint azt fánitjuk, tulajdonképpen nem egyéb, mint a háboruaknak szakadatlan láncolata. Minden korszak végén oda van illesztve ugyan egy fejezet, amely lehető rövidegleg tárgyalja a kulturát, a társadalmi és gazdasági fejlődést, de ezt a gyermek

többnyire unalmasnak találja és amit magának megjegyez, ami a történelem tanításából megkapja fantáziáját és kedélyében marad, az a verekedés, a háboru. És ezt megtisztelti azzal, hogy átviszi játékaiba.

A gyermek háborújában mindig győz az a fél, amelynek kedvez, a magyar mindig megveri a tatárt, a törököt, a németet, a muszkát, vagy akivel háboruja van, a nehezség csak abban van, személyesítőt találni az ellenség számára, aki előre megállapított vereség szerepét magára vállalja, tehát mindig győz, a háboru mindig diadallal végződik. Azonkívül annak a háborunak nincsenek sebesülteit, özvegyei, árvai, mindezeket a sötét háttérül szolgáló szenvedésektől és borzalmaktól a gyermekművészet által reprodukált háboru előkelően eltekint, mintha azok nem is volnának és így alakítván, a gyermek azt megszereti, egyik kedvenc foglalkozásává válik.

Valljuk meg, mi felnőttek e tekintetben nem vagyunk sokkal jobbak, mint a gyermekek. Mi is, mikor a multnak háborúiról beszélünk, nem is veszünk tudomást arról a tenger szenvedéséről, arról a tenger pusztulásáról, azokról a testi és lelki kínokról, amelyekkel a háboru járt, mi csak

annak a háborunak eredményeit látjuk magunk előtt.

A jövő háborúiról is könnyen beszélünk, ha nem is könnyen, de tárgya csak a háboru eredménye, következménye és azokról a szenvedésekről, amelyek még nincsenek, ép oly kevésse gondolkozunk, azok ép oly kevésse hatnak lelkünkre, mint azok a szenvedések, amelyek nincsenek. Hiszen Goethe mondja Fausztjában, abban a jelenetben, amelyben a niürnbergi nyárspolgárok együtt boroztak és a Törökországról dülő háborúról beszélnek, azt mondja az egyik: Még sincs kellemesebb és élvezetesebb dolog, mint a háborúról és a háboru veszedelméről beszélni, ami valahol távol Törökországban foly. A térbeli disztancia a háborut reánk nézve ép oly játékszerré teszi, mint a gyermekekre nézve.

Már most jön a komoly valóság. A háboru nem a múlté, sem a jövőé, sem a jelené, kiki ott közelben látja és elszennedi annak iszonyatosságait, borzalmait, kiki hallja, hogy képletilag beszélnek, messziről az ágyuk dörgését, látja az érkező sebesültvonatokat, látja a szétszaggatott, a feldult emberi testeket, szeretteit félti, akik ott küzdenek, jön a hír sebesülteikről, jön a hír halálukról, gyászba öltözik

Árpád kürtje.

Évszázadok homálya
Suttogva vesz körül.
Lelkemnek szárnya elvisz
Az itt lakók közül.
Kárpátok oldalában
Majd csendesen leszáll.
Hogy meghallja a kürtszót —
Mint krónikákban áll —
Melyet Árpád a nagy hős
Mégfű, ha lát veszélyt
Az ő nyert országában,
Hogy nyujtsa gyors segílyt.

Mondják, hogy éjfeleken
Kilép a sír alól,
Hová élőknek keze
Soha el nem hatol;
Ott fekszik Ő pihenve
Kő omladék alatt,
Körötte vén fenyőfák
Állnak dísz sorfalat.
De mintha most az egyszer
Mélyen aludva tán,
Nem néz szét országában
Fehér lova hátán.

Árpád! hős nagy vezérünk
Ne aludj ily soká!
Im néped küzdve harcol,
Ne várasd őt soká! —
Fujd meg kürtöd a régít,
Hogy keljenek elő
Mind-mind a hős vitézek
Akikben volt erő.
Ő védjétek csatánkban
Hazánk minden fiát,
Adhassunk győzelmünkért
Az Istennek hálat!

Miryám.

A zalatnai oltáregylet műsoros estélye.

Nagy zavarban voltak az oltáregyleti hölgyek. Szép program! Nagyszerű előkészület. Kitérő szereplők. Szorgalmas tanulás. Szavalók, énekesek, zenészek, szónokok, élőképek jobbnál jobbak, szebbnél szebbek, de mégis hiányzik egy — nincs sebesült! Pedig hát ebben a sebesült világban mit lehetne hamarabb találni, mint sebesültet, és mégis Zalatanán nincs sebesült. S hát olyan

nagy dolog az, ha nincs sebesült? Hogyne kérem, hiszen haretéri jelenetet kell előadni, melynek címe „A sebesült” előadásra átdolgozta Záknoffy Antalné és a sebesültet csak nem lehet önmaga nélkül előadni. Végül is Ottó László csendőrmestert kérték fel a sebesült katona szerepére, melyet olyan hűséggel adott a színsebesült, hogy jobban sikerült, mintha tényleg sebesült lett volna. Szívöl kivánjuk, hogy kitűnő alakításáért a jó Isten őrizze meg a valódi sebeket. De tartsunk sorrendet!

A zalatnai hölgyek eddig is sokat tettek a sebesültekért, de szívük szeretete még többre tüeltet ők. A plébánossal egyetértve szép isteni tisztelettel kívánták összekötüni az estét, mert tudták, hogy hasztalan az emberek iparkodása, ha nem járul hozzá az Isten áldása. A jó Isten meg is segítette őket. Dec. 13-án infulás misét mondott Balázs kanonok fényes segédlettel. Gyulafehérvárról csak két klerikus ment ki, de Zalatanán a szent mise alatt mégis 8 azaz nyolc kispap segédkezett. A zalatnai kispapok fekete reverendában, biretummal, karinggel oly pompásan tudták a szertartást és oly buzgósággal végezték azokat, hogy a gyulafehé-

Oberbauer A. utóda Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

az özvegy, gyászba az árvák és a végén az igazi háború aztán nem is foly le úgy, mint a játékháború, hol a győzelem és a legőzetes esélye előre meg van állapítva, ha bízunk is, ha sziklaszilárdan reméljük is a végleges győzelmet, hát míg oda érünk, hullámszerűen az események és reményekkel váltakoznak az aggodalmak. És ekkor egyszerre megváltozik a kedély-állapot a háborúval: aktuálisává válik a háború. A gyermek az atyját félti. Mikor estéli imádságánál összekulesolja a kezét, az anyja azt mondja neki: Mindenekelőtt imádkozzál, hogy az Úristen kedves apád, vagy ha serdülő felnőtt fivér van, fivéredet tartsa meg, mentse meg minden veszélytől. És néha a veszély bekövetkezik, a családot sújtják a veszteségek és kit közvetlenül nem sújtanak, az tanuja mindannak a szenvedésnek, melylyel a háború jár.

És ime egyszerre megváltozik a hang és akik a béke idején igen háborusak voltak, a háború idején kezdenek békés hajlamukká lenni. Gyermeknél megjárja ez az impresszionista lelki hullámszó, de nemzeteknek nem szabad gyerekesnek lenni. Nemzeteknek a béke idején is számolniuk kell a leendő háború áldozataival és szenvedéseivel s ahog kell irányítani azt az elhatározásukat, hogy ameddig csak lehet, a béke áldásait úgy maguknak, mint másoknak számára biztosítják. De ha az események aként alakultak, hogy önvédelmük céljából, hogy legfőbb kincseik megtartása céljából vállalniuk kell a honnak védelmét, akkor azután acélkeményekké kell, hogy váljanak mindazon megpróbáltatásokkal szemben, amelyek a szívet marcangolják, melyek a képzeteknek tájképet véresre festik és melyek az idegrendszerét is megpróbálják.

Most, mikor a háborúnak kellő közepén vagyunk, nem tudnánk üdvösebb és szükségesebb tanítást már a gyermeki szívbe

beoltani, mint azt, hogy meg kell acélozni kedélyünket, hogy kitartóan és rendületlenül küzdjünk végig ezt a harcot, amelyet nem kerestünk, melyet azonban reánk erőszakoltak a gonosz szomszédok. Méretlen pedagógiai haszna lehet a gyermekre ennek a háborúnak. Mintha acélfürdőbe mártanák a kedélyeket, olyan edző hatással lehet a serdülő kornak egész jövőjére a komoly bepillantás abba, ami most folyik. Ne tartsuk távol a gyermeket annak szemlélésétől, ami fájdalmas, annak szemlélésétől, ami komoly gondolatokat ébreszt, ne féltsük ezeket a látásaitól, ne féltsük ezektől a benyomásoktól a gyermeki kedély játszi vidámságát, gondoskodjék az önmagáról, de ezekben a komoly időkben, midőn maga körül látja a gyermek annak nyomait, hogy az élet küzdelem, hogy az élet nem játék, hogy az élet nem az élvezetek sorozata, hogy az élet áldozatot kíván, hogy az élet önfeláldozást parancsol, ezektől a benyomásoktól ne tartsuk távol a gyermeket.

És ha valami vigasztaló, felemelő szót várnak tőlem végzetül, hát erre megtalálom az alapot abban a társaságban, amely előttünk van, ezekben a gyermekekben, mert ezekért a gyermekekért foly a mi harcunk, ezeknek a gyermekeknek kedvéért vállalta ez a mostani nemzedék azt az iszonyú háborút, iszonyu megpróbáltatást. Mi, a mai nemzedék, azokkal az ármányokkal szemben, melyek minket környeztek, egynehány megalázkodás, egynehány ravaszkodás, egynehány eltűrésnek árán még kihuzhattuk volna úgy ahogy a békés állapotot, miránk talán még nem omlott volna ránk az égboltozat, de ha mi ezt tesszük, ha mi megengedjük a körülöttünk csoportosuló gyűrűjének mindig szorosabbra és szorosabbra záródását, hogyha mi megengedjük nemzetünk helyzetének mindig rosszabbra-rosszabbra, gyengébbre- gyengébbre válását, hogyha

mi kitérünk a harc elől, amelyet a Gondviselés reánk szabott, akkor ennek a gyermekek adták volna meg az árát, akkor ezek a gyermekek nem éltek volna többé szabad hazában, akkor ezek a gyermekek találtak volna itten egy olyan hazát, amely ha annak részeeseik talán egy lát-szólagos existenciát folytathattak volna, zsarnoki hatalmak közé szorítva lett volna, akkor mi, a mi kényelmünk árán, ezeknek a gyermekeknek hagytuk volna a szolgaságnak minden nyomorúságát. És ezért vállalta és ezzel a gondolattal vállaltuk és ezen gondolat jegyében az anyák is megbarátkozhatnak ezzel a gondolattal és ezen gondolat jegyében a háború özvegyei is elviselhetik fájdalmukat, hogy ez a háború a magyar gyermekekért foly, a jövő nemzedéknek biztonságáért, a jövő nemzedéknek szabadságáért, a jövő nemzedéknek jólétéért. És ti, kedves gyermekeim, mikor egyszer felnőttök, akkor ti hálával és kegyelettel fogtok visszagondolni arra a nemzedékre, mely nektek, hazátoknak szabadságát, jóléteteknek lehetőségét biztosította és ha apátok talán már nem nálatok, hanem ott fenn van, akkor olyan örökséget hagyott hátra, olyan emlékeket hagyott hátra, olyan kincsét hagyott hátra, hogy nincs mit irigyelnetek egy gyermeknek sem ezen a világon. Ebben az értelemben látom összekapcsolva sorsával ezt a világháborút és a magyar gyermeket.

Főpásztorunk Kolozsvárt.

A zord, hideg időben megtett vigasztaló, áldástosztó körútját beállott gyengédkedése miatt félbenhagyni kényszerített jó Püspök- atyát lapjaink bennsőséges részvétellel siratták. Fájlaták, hogy hosszú

váriak sem különben. A plébánosnak ezután — nyugodtan mondhatjuk — nem sok haja fog elhullani az assistencia miatt. A szent beszédet is a kanonok úr tartotta, s a zalatnaiak tudták, hogy este elsőrendű élvezet lesz az ilyen szépen beszélő szónokot hallgatni. Azért még azok is elhatározták, hogy az estére eljönnek, kik eddig jönni nem akartak. Délután 4—5-ig szent óra volt. A szent beszédet Péter Antal teol. tanár tartotta. A szép énekek és imádságok váltakozása emelte a hívek buzgóságát és nem laasztotta a kitartást.

Este 8-kor már alig lehetett a kaszinóban helyet kapni. A nagy terem zsúfolásig megtelt. A közönségnek kellemes csalódásban volt része. Sokan azt hitték, hogy nem fog senki kívülünk ott lenni, vagy talán mindenki azt hitte s azért volt ott mindenki. A műsort Emődy Mariska kisasszony művészi zongorajátéka nyitotta meg. Schubert „Ave Maria”-ját adta elő rendkívül finom zenei tudással. Őt hegedűn Szekál Mihály kísérte. (hogy a korzón szokta-e valaki kísérni, nem tudjuk. Rip.) A zongora-hegedű koncert meg inkább megnyugtatta az aggodalmakodókat. Ha ilyen kitűnő a kezdet, akkor nincs miért aggódnunk. Csakugyan nem is volt. Az ünnepi szónok merészen kezdette. „A nőkérdés és a háború”-ról beszélt és azt a kijelentést tette, hogy nem tartja a nőt a férfival egyenlő félnek. Csaknem elhült a vérem, hi-

szén a teremben többségben voltak a nők, s most a mikor „mind elvitték a legények elejét” eféle kijelentésekkel könnyen újabb háborút idézhetünk elő. Sietett is a szónok megnyugtanni aztán hamarosan a közönséget, hogy azért ő mégis megadná a nőknek a választó jogot, mivel akkor gyorsabban menne a törvényhozás, hiszen tizen-huszan is beszél-nének egyszerre, aztán még kevesebb is lenne a háború és a korteskedések alkalmával legalább is annyi kávé fogyna el, mint eddig bor és pálinka. Mindkaddé pedig amíg a nők megkapják a szavazati jogot, eddig csak folytassák azt a szép munkát, amelyet megkezdettek szegény sebesültjeink érdekében. A szellemes és fordulatos beszédet nagy tetszéssel fogadta a közönség és a szónoknak számosan gratuláltak.

A kuruc nóták mindig szívében szóltak a magyarnak. Hát még most ezekben a háborus időkben!? S hát ha még oly szépen, érzéssel és lelkesedéssel adják elő, mint a zalatnai estén, és hozzá még oly kedves énekkar, mint a zalatnai leányok énekkara, akkor mindenki, kinek ereiben magyar vér pezseg, kész indulni a „Kárpátok közé aratni babért”. A szép éneket még egyszer kívánta hallani a közönség, s hálás szeretettel köszönjük az énekkarnak, hogy kérésünkre ismételte sőt még ujjakkal is bővítette a szép kuruc nótákat. A zongorakíséretet itt Széles Gizike kisasszony adta. Játékán meg-

érezte a kuruc hősök lelke, s az énekesek, Berindean E., Császár J., Esztergár V., Golya Lujza, Huszár J., Havencsuk M., Krump M., Tréger Zs., Wolf A., Zsula A. kisasszonyok az igazi magyar szív szeretetével énekeltek a rég letűnt időknek feljúló emlékeit. Az énekkart Magyar kántoránit vezette. Egy kis trialogot „Hit, Remény, Szeretet” címén (Záknoffné írta) adták elő Széles Gizike, Krump Micike és Krausz Elma kisasszonyok. A kiveszőbe lévő hitet föléleszti a háború, az ellankadt reményt megerősíti a sok szenszenvedést megédesíti a szeretet. Az a sok szép tett, mely szemünk előtt napról-napra vége meg, igen szépen nyert dicséretet a szeretet „angyalának” ajkairól.

A „Sebesültet” anyai ügyességgel, leleményességgel állították össze, hogy ennyire csakis a szeretet képesíti az embert. A harc-téren megsebesült katonának gondolatai fohászai, imái jutottak kifejezésre Ottó László úr ajakán. A bold. Szűz személyesítője Pottyé Annus kisasszony és a három kis angyal Kapros Lujzika, Kovács Bözsike és Terike nemcsak a sebesült mellett vonultak el, hanem egyenesen bevonultak a közönség szíve középebe. Az ápolónő Tréger Zseni kisasszony, az orvos Huszár Benedek és a két szanitéz katona Beszenszky Ferenc és Ádám Lajos úgy jelentek meg, mint a bold. Szűz küldöttei. Az élőképek összeállítását kiválóan sikerült és a közönség nem győzte tapssal

időn át nélkülözniök kell szerető szívéből fakadó szép szavát, apostoli munkáját. Székelyére tért megpihenni — mert kénytelen volt jóakaró kéréseknek engedni. De nincs — aki a szeretet szigorával örködjék, uralkodjék felette s pihenést nem szenvedő természete harmadik napon már Budapestre ragadja; mert ott is munka várakozik reá, a kötelesség szólítja: a haza sorsa. Ő a főrendiház született tagja; megjelenik a főrendiházi üléseken, hol igaz tisztelői így fogadják: „hát a nagy beteg így pihen”? Igen! ő fekvő beteg sohasem lesz. Mert izzó lelke üzi, hajítja tevékenységre azt a győnge testet. És négy napon át végig járta Budapestet — jót cselekedvén. De szívébe zárt egy újabb drága kincsét, nagy tapasztalatot. A földi mulandóság pusztáiról hozott egy nefelejtés-virágot. Jól megnézte a ravatalon az ifjan kidőlt Dr Andor pápai protonotárius, miniszteri tanácsost, a hatalmas fölgyet — és imát mondott az elköltözött fölött. Szívében mily sokak imája volt összefoglalva.

S imádkozó szíve vonzotta őt Kolozsvárra, hol áhitatos nagy napokra készülődött a főgimnázium apraja, nagyja.

Pénteken, 11-én a reggeli vonattal érkezve, a klinikai apácákhoz szállt be, hol 7 órakor misézett; mely után elfoglalja kedves otthonának nevezett napsugaras szobáját s elintézi nagy halom postáját. E szoba felidítő, csendes otthona, hol oly kedvesen időzik. Oh mert abba a gyulafehérvári püspöki rezidenciába soha élető napfény nem tűz be. Van ott egy pont, egy meleg, fényes, napsugaras pont — nagyobb napunknál, mely csak helyhez kötötten világít, hevit, melegít; s melegebb napunknál, melynek hőhatása évszakok szerint változik s e pont: egy szív, melyet ha még jéghegy borítana is el, nem érznek a hideget, csak azt a nagytűz melegét, mely egykor lángolásra hevített minket.

jutalmazni az egyes előadott darabokat. Az előadók szép, tiszta, érthető beszéde, bátor föllépése és lelkesedése mindenütt meghozta gyümölcsét s ugyanezt találtuk Barna Margit kisasszonynál is, ki „A censtochói esata” című költeményét szavalta mely átérzéssel, helyes színezéssel, finom hanghordozással. A szép tartalmas és szépen előadott költemény a közönségben is nemes érzelmeket váltott ki, és a közönség, melynek soraiban ott volt a főbánya hivatal főnöke és több tisztviselője, a kohó tisztviselői kara, a gör. kath. főesperes, az iskolák tanítói, stb. stb. a szavalat végén nemzetiség és valláskülömbőség nélkül együtt énekelte „Isten áld meg a magyart”. Az erkölcsi siker, hogy Zalata társadalma megértette a kórhívó szavát és odaállt a nemes ügy szolgálatába. Az anyagi siker 450 kor. bevétel ca 50 kor. kiadással szemben. Mikor a műsor végen a plébános kihirdette, hogy hétfőn d. u. 6 órakor a munkások és iskolás gyermekek részére a műsort megismételik, a közönség hangos tetszéssel fogadta az eszmét. 1/211 órakor térünk nyugalomra s aki azon éjen igen szépen álmódott, az bizonyára álmában is a műsoros estén volt.

Riporter.

A Riportert vagy megfenyegették vagy megvesztették, mert az egész estély rendezőjéről és lelkeről nem írt és az Zákonyfi Antalné.

Szerk.

S e pont vele jár-ke, nem önmagáért, hanem másokért. Csak hogy e pont egyszer memységtani ponttá váljék — eltűnik szemünk elől s kellő ovatóság hián idő előtt ezért esdünk a költővel szívünkben fakadó esdeklő hangon:

„Oh légy vigyázobb drága életedre, Hisz jól tudod: ez nem csupán a tiéd!”

Miénk, százezreké, Magyarország jövő nemzedéke — kik még epedve várják a velők való elmélyítő foglalkozást; kiket csak Te bírsz lebilincselni, alakítani. Oh mert míg mi nagyok, idősek kegyelettel féltve őrizzük szívünkben szíved hatásait, ők az ifjak későn eszmélnek majd — a vesztesség fölött. Fogadják tehát most jól be gyűjtölenseikbe azt a boldogító melegét, égi fényt, mely a bekövetkezhető hidegben óvja őket, hevítse örökre lelküket.

S ebben legyen meg a felelet azoknak, kik afölött tusakodnak: miért foglalkozik Erdély püspöke önfeláldozó fáradságossággal oly sokat — az ifjúsággal, s miért áll naiv levelezésben egész Ausztria-Magyarországgal? Ő tudja. S ezek érzik.

Kolozsvár ifjúsága is érezte: Kit vár magasztos ünnepségre. Mert a szép multból fakadó s messze jövőbe kiható szép ünnep vágya hevíté lelküket. Hosszas pihenés után most kelt életre „a kolozsvári róm. kath. főgimnázium Mária-kongregációja” — december 12-ikére volt kitűzve az első ünnepélyes tagfelvételi magasztos cselekmény. Erre pedig komoly előkészület kell. A fáradságos előkészítésen odaadó lelkelettel munkálkodott Ocskó Lajos főgimn. k. r. tanár, prézessel folytatott megbeszélés alapján pénteken délután megjelent a főpásztor a főgimnázium dísztermében reá várakozó s őt lelkesülten fogadó ifjúság körében. Beszélt szívéből a vágyó szívekhez. Majd megfüröszté őket a bánat vizében 3—5 óráig hogy tisztán lépjenek a Szeplőtlen közelébe. Szombaton reggel 8 órakor a főtéri nagy templom toronykápolnájában végzett miséje alkalmával — boldog szentáldozásuk után pedig arra intette, hogy tisztán éljenek, kedvesek legyenek égi jó Anyjuk örömeire — mindörökre.

Szombat délelőtt is az ifjúságé volt. A klinikai apácák kedves, szép kápolnájában folyt le a prézes vezetése mellett a tagfelvételi szertartás próbája. Délután 3—5-ig a tanítóképző intézet növendékeit gyónatja s hívja az estéli szép ünnepélyen részvételre.

S este 6 órakor az örömtől áradozó ifjúság, a boldog szülők s a kolozsvári összes papság kíséretében vonul be Erdély apostola, a zsufolóság megtelt nagy templomba, hogy a „Magyarok Nagyszonyja” oltárszobra előtt Magyarország jövő reményét, nemzedékét Mária katonáinak avassa.

Az ünnepi beszédben dr. Szentiványi Róbert gyulafehérvári teol. tanár gyönyörűen ecsetelte: mit vár egyházunk s hazánk az ifjúságtól s meghatóan véste szívükbe, hogy bizunk bennök s a dicső szép jövőben!

És jött a várva-várt, a könnyeket faksztó szép akus, az ünnepélyes tagfelvétel. Felavatásra került 63 kongreganista-jelölt égő gyertyával kezükben, a hitvallás és följajlási ima után főpásztor

elő térdel s szüztiszta esők után keblén a Mária éremmel feldíszítve tekint boldogan fel Szüzzanya képére — az új kongreganista. Keblüket mély boldog érzelem árja dagasztja — a boldogságot nyújtó Isten tudja. Hogy boldogok, azt nevéükben Novák Sándor VIII. oszt. tanuló, prefektus hálás szívből fakadó köszönő szavaiban mondotta el az örvendő főpásztornak, ki pár szótól szíve boldogságában válaszolt a szeretett ifjúságnak.

S hogy ez örömmépből mindenkinek része legyen, a rokonérzésű szép testület, mint édes testvér — a „Marianum” is Kolozsvár büszkesége részt vett az általuk már boldogítóan ismert ünnepségen; s az ifjúság lelkének égbe emelkedését, szárnyalását gyönyörű énekeivel segítette. Igazán a Máriánium nélkül nem is lett volna teljesen ép és egészen szép kép. Mennyet sem feledő de földön lakó lények szép jövője nyert itt alapos erős hitre, erkölcsös életre.

Ebben pedig kölcsönösen közös érdek a felemelő, lelket tisztító-nemesítő együttérzés, együttműködés. Egyik intézetben nevelődnek a boldogításra hivatott ezrek, másokban a boldogulás után vágyó lelkek. Mi lenne Mária nélkül a világ? mi volna a Marianumi nevelés nélkül a jövő család? „Nem boldogulnánk nélkülök.” Hej csak azok a boldogítandók ne lennének kartácsok és ágyugolyók martalékaik! De erre is készek Mária katonái. Mert a kért bér: a menny jutalma — a munkás, szép tiszta, önfeláldozó földi szolgálatért — övék volna.

Nyolc óra volt, mikor az örvendező, hálás sereg lakására kísérté áldást osztó főpásztort.

S itt folytatta munkáját. Gyóntatta, irányította az egyetem ifjúságát késő éjszakába nyulva az áldásos munka. S még is a fölkelő hajnal már gyóntatási székében találta a legjobb gyóntatót. Híveinek állott szolgálatára; kiknek az „élet kenyér” is kiosztotta a fűtött toronykápolnában, 8 órakor végzett szentmiséje alkalmával — adventi hangulatba mélyedve áhitattal hallgató híveit, kikhez a „Békeség Fejedelmének” vászásáról, eljövételéről szóltól szívhez szólóan.

A 10 órai ünnepségen pedig újra ott van a gimnáziumban. Nemcsak a kongreganisták ünnepeltek. Az egész főgimnázium tanári karával együtt részt kért e napok örömeiből. Gyönyörű ünnepséget rendeztek a nagy közönségnek 10 pontból álló műsorral. Dicséret, elismerés illeti őket. Rietly főgimn. igazgató derék énekkara megkapó szép énekével; a mély érzésű, komoly széplelkű Novák kongr. prefektus szívből fakadó szép ünnepi beszéddel; Ocskó prézes-tanár a dicső multat előnkbe táró, magával ragadó magasröptű felolvasásával, melynek keretében a régi kongregáció díszalbumát mutatta be a hős ösök neveivel, címereivel s lelkesítő tényeivel, gyönyörű kaleidoskop-ként vetétek hévétől lángoló szíveiket körük, hogy a lelkesedés szavai törtek ki Rietly igazgató lelkéből: hálát mondva a kegyes főpásztor előtt, hogy ez örömmépbet megérthette s a vezetése alatt álló gimn. ifjúsága az örök tiszta zászlóját ismét fenn lobogtathatja. Volt ehez azután a főpásztornak is mondani valója. Szárnyalt

s ragadott mindnyájunkat az ösök nyomdokán s élő nagyjaink szép példája nyomán Istennek tetsző földi életen át fel a magasba, az örökkévalókba. Boldog lehetett, ki az ünnepségen részt vett.

A délután vigasztalások, betegek látogatásával; hétfő az egyházmegyei ig. tanács ügyes-bajos dolgaival telt el; s e pár nap fáradalmai után mintegy megírás-sült jó Atya, Istennek hála, jó kedélyben és egészséghen az esti vonattal székhelyére távozott, hol szintén övéi várják a Krisztkindlit!

Felolvasás

tartotta Szabó György esperes plebános Szárhegyen 1914. október 15-én tartott Koronagyűlésen.

Szeretett főesperesünk fölszólította arra, hogy koronagyűlésünkön előadást tartsak.

Szívesen vállalkoztam és felolvasáson tárgyalva a lelkipásztor teendőiről a háboru alatt és után választottam. Alkalmoszerű témá. szükséges a kölesönös tájékoztatás, Közismert dolog, hogy a rendkívüli alkalom rendkívüli eljárást igényelnek.

A lelkipásztor élénken kell érezze, hogy mindenről lemondott, hogy mindenkinek mindene lehessen. A rettenetes háboru alatt fokozott mértékben kell tanácsadók, felvilágosítók, vigasztalók, segítők, gyámolítók lennünk.

Az általános mozgósítási izgalmak között esillapítással, megnyugtatóssal kellett hűveink segítségére lennünk.

Azután a szöveket, gyóntatószöveket ugyancsak igénybe kellett és kell vevünk.

Oly nagymérvű és oly általános lesújtó hatású a háborus állapot, hogy prédikációinkban azt figyelmen kívül nem hagyhatjuk. Hétről-hétre kell alaposan hűveinket tájékoztatnunk a nagy eseményekről, helyes irányba, megnyugtató mederbe kell terelnünk a sok mindenféle híresztelés által megrettent hűveinket. Természetesen mindig arra vigyázzunk, hogy a hivatalos értesítéshez tartsuk magunkat. Közben vigasztaló, bátorító részeket kell szentbeszédembe beszöni. A hadbanlevőket mint a haza hős fiait kell feltüntetnünk. A hazatérő sebesülteket méltassuk nagy figyelmünkre, őket keressük fel, tiszteljük meg őket látogatásunkkal. Szívesen társalogjunk velük, hívjuk fel figyelmüket a töredelmes gyónásra, hogy a méltó szent áldozás kegyelmeiben részeseülhessenek. Lássuk el őket skapuláréval vagy az azt helyettesítő éremmel. Ha valamelyik hűvünknek halálhíre érkezik, azonnal keressük fel a családot, nyugtassuk meg s egyenesen mondjuk meg neki, hogy mindaddig amíg hivatalos kimutatásban nincs az esetek között avagy hivatalosan nem lett értesítve, ne adjanak hitelt a halálhírenek. Ha behízonysodik valamelyiknek az eleste, ne késsünk vigasztalásunkkal, úgy tüntessük fel mint a magyar haza dicső mátyrját. Ha szegénysorsú, szíves készséggel végezzük érte gyász-szentmisét. Valahányszor kesergő asszonyokkal találkozunk vagy kesergő szülőkkel, vigasztaló szavaink között hívjuk föl őket a szent gyónásra, hogy méltó áldozásaikat ajánlják fel férjeikért, illetőleg fiaikért. A gyermekeket vezessük közös-

szt. áldozásra minél gyakrabban és hagyjuk meg nekik, hogy szent áldozásaikat ajánlják fel a hadban levő atyjukért, testvérükért, rokonaikért szentmise előtt, minden hívás nélkül foglaljuk el a gyóntatószöveget, ott a breviáriumot végezve, várjuk hűveinket szent gyónásra.

Szükséges, hogy minden segélyezési akcióban a lelkipásztor elül járjon. Ne engedje meg, hogy a hadban levő hűveinek családja nélkülözést szenvedjen, adjon a sajátjából is és ha abból nem telik, menjen szívesen előkelő vagyonos hűveihez, kérjen a nélkülözők számára.

A szöszékből minél gyakrabban hangsúlyozza, hogy be kell szüntetni minden ellenségeskedést, a legnagyobb veszélyben van közös édes anyánk, a haza. Mindenki egész lelkesedéssel teljesítse minden kötelességét. Egymást segítsék ki, minden jobb módú család segítsen 1—2 szűkös-ködő családon. Segítsen földjét beművelni, neki hozzon fat. Ahol az államségély kiosztását már megkezdették, figyelmeztessük, hogy azt takarékosan használják fel. Ez felette nehéz kérdés. A mostani nehéz idő alkalmas a lelki élet élesztése mellett arra is, hogy székely népiünket az ivási szokás elhagyására bírjuk, nagyon sokat meglehet most nyerni a józanságnak. Természetesen az lenne kívánatos, ha maga a hatóság a páratlan hős Vilmos császár példájára radikálisan intézkednék, de ezt nem teheti, talán tájékoztatlanság, talán az alkohol nagy töke miatt, tehát teljesítsük mi társadalmilag kötelességeinket e tekintetben is. Fáj az ember lelke, hogy mily sok székely megy tönkre, az iszákosság folytán válik hasznavehetetlené ügy családja, mint hazája számára. Komoly, határozott kitartó munkával csodás eredményt lehetne elérni e téren is.

Sajnálattal vesszük észre, hogy népiünk között valóságos perlekedési szenvedély harapodzott el. Nekem úgy tetszik, hogy egyes lelketlen emberek úgyszólván közreműködnek ezen pusztító szenvedély szítására, nagyon gyakori a hamis eskü, úgylátszik, hogy mintegy üzletszerűen üzük némelyek. Most ugyan szünetelnek a perek nagyrészen, de éppen a mostani állapot alkalmas arra, hogy békéltessünk, a nagy íamunkálások szünetelnek, a munkás nép is inkább jön a templomba, világosítsuk fel a hamis eskü rettenetes nagy bűnéről. Ha azt vesszük észre, hogy ezen kérgeszívű hűveink még most sem jönnek templomba, akkor keressük fel házuknál, ott igyekezzünk szívükre beszélni. Ha ilyen mint sebesült kerül haza, ragadjuk meg a kedvező alkalmat és kövessünk el mindent, hogy magába szállásra, őszinte töredelmes gyónásra bírjuk.

Sok minden teendő nehezedik ránk a mostani nehéz viszonyok között, de tovább nem részletezem. Esetleg egyik-másik paptestvér még hozhat fel figyelemre méltó teendőit.

Most áttérek a háboru után reánk váró teendőkre:

Ezen epedve várt állapot nagyon alkalmas lesz arra, hogy épen vagy könnyen sebesült hazatérő hűveinket mélységes hállára indítsuk Isten iránt s bennük a kath. hitet mélyítsük, de nem csak bennük, hanem családjuk minden tagjában is. Sok fénhéjázó kérdéző beszédet fogunk hallani,

Vigyázzunk arra, hogy megszabadulásukat Isten különös kegye gyanánt tüntessük fel, melyért Isten iránt nagy hállára van lekötelve, melyet buzgó kath. életet élve róhat le a gondviselő Isten iránt.

Sok nyomorékkal fogunk találkozni, kik a harctéren súlyosan megsebesülve felgyógyulásuk után is magukkal hordják a rettenetes háboru következményét. Legyünk irántuk nagy figyelemmel, teljes jóakarattal, tegyünk meg érdeklükben minden tőlünk telhetőt. Azon legyünk, hogy minél több segélyt kapjanak, járjunk közben, írjunk illetékes helyre, szóval minden törvényes eszközt vegyünk igénybe érdeklükben.

Sok árva fog lenni községekben. Ezeknek elhelyezése, gondozása, nevelése a lelkipásztor kiváló gondoskodása tárgyát kell képezze. Mindenek előtt arra törekedjünk, hogy magtalan hűveinknél helyezzük el őket. Figyelmeztessük az Ur Jézus mondására: Bizony, bizony mondom nektek, ki egyet befogad az én nevemben a kisdetek között, engem fogad be." Akiket egyes jobbmódú családoknál nem helyeztetünk el, katolikus szellemű árvaházba igyekezzünk bevétetni. Ilyenek vannak: Nagyszében, Kolozsvár, Szamosújvár és a mi vármegyénk részére Csikszeredában, mely 60 gyermekekre van berendezve, de mi ez még rendes körülmények között is, egy ily nagy és népes vármegyében, hol a fadóntés, a sok iparvasút oly sok gyermeket foszt meg kenyérkereső atyjától? Gyergyószentmiklós városa régen érezi egy árvaház égető szükségességét, már gyűjtött is reá a pénztintezetekkel kisebb-nagyobb összeget adtak ezen célra. Közlebb az oltár-egyesület foglalkozott ezen igazán még rendes körülmények között is égető kérdéssel, most meg hatványozatában szükség. Azért minden tőlünk telhetőt megteszünk ezen kérdés megoldása ügyében.

A mostani világháboru egyúttal igazolja Anyaszentegyházunkat, mely mindig hangsúlyozta, hogy a Krisztus elvei szerinti élet képes az egyénnek erőt, helyes alapon nyugvó műveltséget nyújtani.

Fáj a szívünk, hogy egy kath. birodalom oly gyengének bizonyult, de fájó érzésünket enyhíti az a tudat, hogy azon Franciaországot alázza meg Isten a hívő németek által, mely az egyház iránt minden gonoszságot elkövetett, az egyházat megrabolta.

Ezrekre rámutatni nagyon is üdvös és tanulságos. Ne mulasszuk azt megtenni. Nem egy közömbös úrtól halottam: Bizony látjuk, hogy Isten segedelme nélkül az ember gyenge teremtes. Ezen háboru a nemzeteket észre téríti, Istenhez visszavezeti.

Még csak azt említem meg, hogy a mostani háboru minket a némettel és a nemzetiségekkel kibékített — kivéve a szerbeket és a szlávoit kis-oroszokat. Ezután már nem vesztegetjük az időt a német szidással, hanem ahelyett tanulmányozni fogjuk az ő szelid életmódját, iskola és nevelés ügyét, hadseregének szellemét. Véleményem szerint a párt keretek is megváltoznak. Más alakulások lesznek; győzelmes háboru után Magyarország sulyában nyerni, az egész magyar nemzet életrevalósága, vitézsége a világ népeinek

elismerését, tiszteletét fogja számára megszerezni.

Isten íránt a legnagyobb hálával eltelve, munkálkodhatunk tovább hazánk nagysága, népünk java érdekében. Adja Isten úgy legyen.

A fekete Krisztus.

Bevél az északi harctérről.

Megegyelőre . . . jaj, de nem tudom, — mi lesz velem ott, a kereszton? . . .

Azok a levelek amelyek napról-napra érkeznek haza az északi és déli harctérről, a jövő történetíróinak, akik a modern tömegek lelkét is analizálni fogják, nagyon érdekes dokumentumok lehetnek, mert őszinteségük közvetlenségével adják vissza a háború pillantainak intim hangulatát. Egy ilyen levelet írt dr. F. Béla egyik barátjának. Íme a levél:

— A századommal napokig kellett menetelnem s uton-utófélen egy-egy furcsa titelomfia vont a magára a figyelmemet. Megpörkölt, összeroskadt útszéli keresztetek voltak ezek, rajtuk a megfeketedett, összegörbült bádogg-Krisztus. Vajjon micsoda habár kezek gyujthatták fel még a kereszteteket is, hogy hirmondója se maradjon az életnek azon a tájon, ahol a kozák hordák végig vonulnak? X. galiciai faluban tábort ütöttünk. Kihalt, üres, szomorú volt az egész falu. És fekete Krisztus ott szomorkodott, ott sirt, a falu végén az országúton.

— Aludt a tábor. Csak az örök néma feladása tompult a végtelen csöndbe, amit olyan érzékenyen rezonál a háborúban végletekig feszített idegzet. Nem tudtam aludni, oda loptam magam a fekete Krisztushoz, hogy a szemébe tekintsek. Annak, akit igaz hittel soha sem imádtam s akit most olyan fájdalmasan jelképezett a csonka kereszt.

— Álltam alatta és néztem, megdöbbenve, visszariadva néztem, mert a fekete Krisztus sirt. A két kiégett, megpörkölt bádogg-szeméből — úgy láttam — könnyek szivárognak alá. A jobb karja kelet felé, a bal pedig — eltört alatta a kereszt — nyugat felé mutatta az utat. Elővettem a zseb-kendőmet, amivel már sok bajtársam hirtelen bitorzó vértől töröltem le, fölagaskodtam és kitöröltem a szeméből a port, a rozsdát, a kormot. És akkor úgy éreztem, hogy a fekete Krisztus mosolyog, úgy éreztem, hogy megszáll valami béke és olyan fehér, olyan tiszta lesz a szívem, mint egy tükör, amelybe még nem nézett bele az élet.

— Tovább meneteltünk. Apróbb esztároszók szelték át az útunkat és szomorú végzettségével következetesen minden országuton élénk került a fekete Krisztus. Lassan megszoktam ezt a látványt is, pedig egy holt bálvány néha szomorubb, siróbb jajsavú, mint egy holt katona teste. A fekete Krisztus előtt azután meggyóntam egy éjszaka. Fehér, szép, hideg októberi éjszaka volt. A fekete Krisztus megmozdította a kezét és nyugat felé intett. Azt mondta: látod, ott elégedetlen voltál magaddal és az életteddel. Ott nem volt hited, ott olyan érdes volt a felked, mint a szó, amelyen át nem rezeg a szeretet melegsége. Látod, arra felé van-

nak Krisztusok, akik fehérek, mint én voltam, de arra — kelet felé, csak fekete Krisztust láthatsz. És addig kell menetek, míg el nem értek az első fehér Krisztust, aki mosolyog. Az világot termel, kultúrát fakaszt, lelkeket békit nektek a béke.

Letörültem a szemét és haza gondoltam. Először, mióta itt vagyok. És úgy éreztem, hogy a fekete Krisztus az, aki vigyáz reám, hogy elkerüljön a halál — és azóta imádkozom. Hiszitek-e ti otthon, hogy erre is megtanít minket a háború?

H I R E K.

— **Főpásztorunk** e hó 14-én hétfőn este Kolozsvárról, hol elnökölt a státus igazgató tanács ülésén, visszatért székelyéire.

— **Személyi hír.** Gróf Mikes János szombathelyi püspök, kedden 15-én püspökünk látogatására városunkba érkezett. Az nap déli 12 órakor a székeskáptalan tisztelettel nála, amikor Tamási nagyprepost hatalmas beszédben üdvözölte a püspökvendéget, különösen kiemelte két ténykedését: szent Márton ereklyéinek hazaszállítását s az egyházmegyei banknak megalapítását; nem vendég nálunk, hisz erős szálak kötik még most is Erdélyhez. Mikes püspök válaszában kifejtette jövetelének célját. Megvárta a három évet, s most a hála vezette őt ide főpásztorunkhoz ki őt konsekrálta — s ha valami érték s apostoli buzgóság van benne, főpásztorunk atyai jóságának és tündöklő példájának köszönheti. Végül szívesen elbeszélgetett a káptalan tagjaival.

Herceg Hohenlohe E. Károly ugyancsak 15-én érkezett ide püspök nagybátyja s a szombathelyi püspök üdvözlésére.

Gróf Mikes püspök és herceg Hohenlohe 17-én reggel elutaztak.

— **Az Immakulata ünnepet** püspök urunk a budapesti Regnum Marianumban levő kongregáció körében töltötte. A kitünően vezetett kongregáció lelki megújodása, a tagfelvétel s a családias ünnepély láthatólag jót tett püspök urunk egészségének is.

— **Az új győri püspök.** A győri egyházmegye árvasága megszünt; Fetser Antal nagyváradi kanonok, felszentelt püspök személyében új főpásztort kapott. Legutolsó ténykedése volt mikor Bethlenben a szép templomot konsekrálta s a fagyasztó hidegben végezte szabadban a hosszú szertartást s harangbeszentelés végezté még a toronyban is felmászott. Kedves jó ember és készleges pap. Ez a tény örömmel tölti el az egész magy. kath. egyházat, mert a kinevezett személyes kiválóságai biztosítanak bennünket arról, hogy a reá rótt nagy feladatoknak mindenben a legteljesebb mértékben meg fog felelni. Egyházunknak, ezernyi megpróbáltatásnak kitett hazánkunk javára és dicsőre fog válni. Bennünket, erdélyieket közelebből is érint e kinevezés, mert Fetser többször megfordult Erdélyben, betegeskedő főpásztorunkat többször helyettesítette és osztotta ki nekünk a Szentlélek Isten erősítő kegyelmét.

— **Szépen tudni meghalni.** Szerbiában az útszélén egy sírdomb keresztjére ezt írták: „Egy vitéz szerbnek, aki jól verkedett és szépen tudott meghalni — a somogyi legények.“ Be sokan tudnak most

szépen meghalni! Olvasom tovább ezt a részletet:

Mosolygás ül az ajkakra. Beyer hadnagy nyakáról egy kis keresztet akar leoldani. Az elválásnál az anyjától kapta. A nagy borzalom ismét a sötét mezők fölé borzodik és vaskezekkel szorongatja a hadnagy szívét. Ekkor eszébe jutnak a kis imádságok, amelyekre egykor anyja tanította. S mialatt a haldokló hideg ajka a keresztet érik, a jó bajtárs imádkozik. Imádkozik, mint egykor az anyja a kereszt előtt imára kulcsolta kezét. „És szabadíts meg a gonoszról.

Elgondolkozom . . . vajjon Beyer hadnagy így halt volna-e meg, ha nincs háború?

— **Elszámolás Zalatnáról:** Az előadás anyagi eredménye: 511 K. 37 fill. melyben 180 K. 10 fill. felülfizetés foglaltatik. A kiadás — természetesen sok áldozatkészéget nem számítva — 11 K. 05 fillér, így az o. e. a Vöröskeresztnek — az „Alkotmány“ útján hol a felülfizetéseket is nyugtazza — 500 koronát küldhetett be.

— **Szomorodott szívvel** vettük a hírt, hogy Korbuly Ignác ny. táblabíró — a jó Korbuly bácsi, a hívő és hitét bátran megvalló lélek e hó 16-án az Urban elhunyt. Temetése 18-án ment végbe a város nagy részvéte mellett. R. i. P.

— **Háboruba ment katonáért.** Érzelmeknek nagyon megfelelő éneket kaptunk. Szövegét írta Rithnovszky Antal; dallamát és harmonizálását szerette Resch L. György székesegyházi karnagy.

— **Szűz Szülője.** Ének. Dallamát írta Resch L. György karnagy, harmonizálta Resch L. György karnagy.

— **A főtisztelendő urak figyelmébe.** A brassói patronage és rabsegélyző egyesület i. é. december hó 10-én U. 95—1914 sz. alatt a következő átirattal kereste meg. A magyar leánykereskedés elleni egyesület megállapította, hogy a háborus bonyaldalmok következtében Budapesten a nők meg mint házi cselédek sem nyerhetnek egykönnyen alkalmazást.

A viszonyok ilyen alakulása folytán a fiatalokú leányoknak vidékről Budapestre való önzönlede sem a köznek, sem a Budapestre érkező nőknek hasznára nem válik, sőt mind a két irányban az erkölcsi romlásnak és züllésnek nyit tág teret, amennyiben a kenyérkereset céljából felkerült más ellátás hiányában végső kétségbeeséseikben egészségügyi lapot váltanak, anélkül hogy ezen a téren sorsuk csak anyagi tekintetben is könnyitenének.

Ennek megakadályozása céljából tisztelettel felkérjük főtisztelendő apátplebanos urat, kegyeskedjék a cselédeket figyelmeztetni, hogy a rájuk nézve veszélyes és felette kockázatos úttól tartozkodjanak és amennyiben a vidéken alkalmazást nem kapnának, inkább illetőségi helyükön maradjanak s ott a hadbavonultak munkakörében igyekezzenek a katonai szolgálatot teljesítő férfiak munkakörét pótolni.

Amennyiben főtisztelendő úr helyesnek és szükségesnek találja, a cselédhíveket, nemkülömben a szülőket a szöszékről is értesíteni lehetne. Brassó, stb. Wittich J. s. k. törv. elnök. Sándor J. s. k. törv. bír. az egyesület titkára. „Miatán közös ügyről lévén szó, kérem a „Közművelődés“ szerkesztőségét; méltotassék ezen meg-

keresést közzétemni s ez által főtisztelendő testvéreink figyelmét felhívni. Mindenki tegye meg mindazt, amit megtehet a cselédügy érdekében. Brassóban a cselédeknek kelendőségük van, irányítsák erre és a cselédötthonba, fellegvár I. (apácák zárdája) Brassó, Meisel József plebános.

— **A gyulafehérvári róm. kath. elemi Fiúiskola tanestülete** folyó évi december hó 21-én (hétfőn) d. u. 5 órakor az iskola helyiségében az iskola növendékei által előadva **Karácsonyi pásztorjátékot** rendez. Belépődíj: tetszés szerint. A befolyó tiszta jövedelmet a hadbavonult apák iskolás gyermekeinek karácsonyi felruházására fordítjuk. Szereplő személyek: 1. Ádám, Kóródy Imre, 2. Éva, Reithöfer Ferenc, 3. Sántán, Szabó Béla, 4. János pásztor, Balázs Álmos, 5. Esdrás, 6. Káron, 7. Kájusz, pásztorlegények Mihelcán Simon, Bede Lajos, Petrilla Szabin, S. Gáspár, 9. Menyhért 10. Boldizsár, napkeleti királyok, Fodor Mihály, Hinger Béla, Kellner Ferenc, 11. Angyalok, Petrilla Emil, Leskő Pál, Cirlea Oszkár, Meisel József, 12. Katonák, Darabos József, Ferenczi József, Lenárd József.

— **A kézdiorbai Oltáregyesület jótékony-sága.** A címben jelzett egyesület dec. 12-iki közgyűlésén 350 koronát szavazott meg, a kézdivasárhelyi Vöröskereszt-Egyesület (150 K.), a hadsegélyző kivatal (100 K.) és a katolikus Charitás (100 K.) közötti szétosztással. A közgyűlésen, mely Solyom Géza alesperes, gelencei plebános vezetés alatt folyt le, Kacsóh Boldizsár ozsdolai plebános e. titkár lendületes évi jelentést olvasott föl, mely az Oltáregyesületnek és egyesületi tagoknak a háború alatti teendőit is esetelte. A gyűlésen a kerületi papság több tagja volt jelen a főesperessel együtt, kívülök a városi úrinők.

— **Egy levélből.** Badilla János tábori lelkész levélből vesszük ki eme meghatározó sorokat: „Mikor annak a derék gyimes közeplői fiúnak a karját levágták, igazán megeredt a könnyem, pedig nálam nagyon nehezen megy a sírás. Soha se feledem! Az orvosok tanácskoznak, az assisztensek a szerekre készítik elő, a szegény beteg pedig rothadt karjával oda hajlik hozzám s könyező szemmel mondja: Gyónom a Mindenható Istennek... Aztán elaltatják s egy félóra múlva verejtékes teste könnyebb lett egy karral és megköszöni szépen az orvosoknak a fáradságot.”

— **Hős Székelyeink.** Egy, a lövészárok-ból harcoló székely igy szól társához a shtapnel eső láttára:

„Ha ez így tart, ké is a jövő évben aligha nem alulról fogja szagolni az ibolyát.”

— **Egy idősebb székely népfelkelő** arra a hozzá intézett kérdésre, hogy hány gyermeke van, e dodonai válasszal felel:

„Azzal a ki két év előtt szent Mihály napján meghót, négy hián tíz van.”

— **Korcsmai zárórák.** A kalocsai járás főszolgabírója előterjesztést tett a vármegye alispánjához, hogy a korcsmai zárórák megrendszabályoztassanak oly formán, hogy minden korcsmáros üzentét vasár- és ünnepnapon délután 6. hétköznapokon pedig este 8-kor bezárni köteles. Nagyon okos előterjesztés! Reméljük az alispán jóváhagyja. Ha szüksége volt a nemzetnek erőteljes, önmagát fékezni tudó, minden nélkülözést elviselni kész férfiakra, ma kétszeresen érez-

zük ennek szükségét. Hogy ilyenek legyenek testvéreink, óvni kell őket a szeszitalok élvezésétől! Az embernek nemcsak szellemét, hanem anyagi erejét is tönkre teszi az az átkozott alkohol. Pedig mindkettőre mily óriási szükségünk van! Nines létük ma a korcsmai mulatózásoknak, a nemzet komoly napjaiban. A kinek most is van kedve és pénze mulatni, az léha, haszontalan ember. Báresak kivétel nélkül minden főszolgabíró nyomába lépne a kalocsainak különösen itt nálunk, Erdélyben. Agítáljunk ennek érdekében indítsunk egy sz. háborút az ördög itala ellen. Kövessük hűségesszövetségünket, aki az alkoholt tekintette annak az ellenségnek, mellyel legelőbb kell végeznie.

— **Hösi halál.** A csíkszeredai róm. kath. főgimnázium tanártestülete mély fájdalommal, de az élet és halál Urának szent akaratán megnyugvó hittel jelenti, hogy szeretett kartársa Ágner Béla rendes tanár, a cs. és kir. 2-ik gyalogezred tartalékos zászlósa életének 30-ik, tanári működésének 8-ik évében, az északi harc-terben, Nowe-Miasto közelében, ellenéges golyótlól szíven találva, október 16-án hösi halált halt.

Hol a hősök sorsa érte, ott hantolták el baltársa; mi pedig f. hó 16-án, délelőtt 10 órakor, a gimnázium kápolnájában mutattuk be lelkiüdvéért a szentmise-áldozatot és ott tartottuk emlékére gyász-ünnepet. Kelj fel, Ur Isten, s alázd meg ellenségeinket! Gyözelmiünk harsonája hahason a sírok mélyére, hogy akik áldozatul estek, ebben a bodogító tudatban és szent kegyelmedben édesen pihenjenek!

— **Gyászhir.** A Kolozsdbokai esperesi kerület papsága szomorú szívvel jelenti, hogy Nagytisztelendő Ferenczy Lajos Kajántói plebános, kerületi jegyző életének 74-ik, papságának 46-ik évében f. hó 13-án az Urban hirtelen elhunyt.

Lelkiüdvéért a szentmise-áldozatot Kajántón f. hó 16-án reggel 9 órakor mutatták be a Mindenhatónak, utána hült tetemeit a temetőbe édes anyja porai mellé helyezték el. Nyugodjék békében!

— **Gratulációk megváltása.** A gyulafehérvári Vöröskereszt-egylet elnöksége felhívja a t. közönséget, hogy a karácsonyi és újévi szokásos gratulációkat sebesült katonák javára megváltani szíveskedjék.

A szíves adományokat Avéd Jákóné elnöknő és Gidófalvy Géza pénztáros nyilvánosan fogják nyugtázni.

— **Helybeli sebesültek karácsonyfájára** való gyűjtésből kivették részüket az irgalmas nővérek zárdája főnöknőjének és igazgatóságának szíves engedelme folytán, a III-ik polgári osztály néhány növendéke is, amennyiben vasárnap e hó 13-án d. u. 5 órakor a Hungária üvegtermében egy igen sikerült programmal előadást tartottak. Kedvesen szavalt el Csutak Irén III-ik oszt. növendék; Ábrányi Emil „Mi a haza” című verset. A műsor 2. száma egy egyfelvonásos szindarab a „Rözsatolvaj” volt, amelyben igen ügyesen Hanoc Róza, Resch Mária, Fuchs Mancsi, Csutak Irén és Székál Emma III-ik polg. iskolai tanulók szerepeltek. Ezt Farkas Imre „A nagy leány” című monológia követte, melyet Fuchs Mancsi adott elő nagy hatással, a hállás közönséget mindvégig jó kedvre hangolva. Utolsó előtti számként a „Dívatos leány” című egy felvonásos szindarab

következett, a melyben Resch Mária, Jaeger Margit, Mendel Erzsébet, Simon Józsa, és Hanoc Róza kitűnő előadásban és összjátékban tűndököltek. Végül Székál Emma szavalta el Incédi László nagyszerű költeményét „A nővért.”

Hálás köszönettel kell megemlékeznünk Roska Rózsika fáradhatlan buzgalomáról, kinek ügyes rendezése által sikerülhetett ezen kis mulatság. A Hungaria téli éttermében fűtést és világítást díjtalanul volt szíves átengedni Schermann Kálmán szállodás úr, kit ezért köszönet illet meg. Az előadásból összegyűjtött összesen 153 kor. 58 fillér, amely összegből a szereplő növendékek már megelőzőleg hósapka és téli karmantyú kötéséhez szükséges pamutot vásároltak, míg a fennmaradó 128 kor. 58 fill. a Vereskeresztgyelet helybeli elnökségének szolgáltatták be.

— **Az egyház hadi segélye.** A magyarországi római és görög szertartású katolikus egyházi nagyjavadalmak három millió korona hadi segélyt ajánlottak fel a háború által ütött sebek gyógyítására. A segély felajánlásában részt vesznek az ország összes püspökei és káptalanjai. A szerzetes rendek fejei ugyanerre a célra már előbb nagy összegeket adományoztak. A király Ő Felsége az egyházi javadalmak nagylelkű adománya felett a bíberek hercegprimáshoz intézett következő levélben fejezte ki legmagasabb elismerését.

Kedves Csernoch bíberek!

„Élnék megelégedéssel vettem tudomásul hogy a magyar római és görög katolikus egyházi nagyjavadalmak a hadi állapot által előidézett csapások enyhítésére közös elhatározással eddigi adományaikon felül három millió korona hadi segélyt ajánlottak fel, továbbá, hogy a pannonhalmi főapát, a zirci apát és a jászóvári prépost a Hadbavonultak Családjainak Országos Segélyalapja javára már előzőleg nagyobb összegekkel adakoztak. Ezen példás áldozatkészségért amellyel Ön és a többi egyház nagyjavadalmas ujjolag tanúságot tettek a trón és a haza iránti hűségükről és Velem s a nemzettel való együttérzésükről, teljes Elismerésemet nyilvánítom.

Kelt Bécsben, 1914. évi dec. hó 3-án.

Ferecz József s. k.”

A felajánlott hadi segélyből egy millió korona a hadsereg céljaira, ezek között első sorban a Vöröskereszt és a hadsegélyző Hivatal támogatására fog szolgálni, két millió korona pedig az elesett katonák özvegyeinek és árvaiknak segélyezésére fog fordítani. Itt megjegyezzük, hogy székeskáptalanunk a hadikölcsönre 37 ezer koronát jegyeztet.

— **Érdekes felfedezésről** értesíti lapunk szerkesztőségét dr. Temesvári János, buzgó munkatársunk. A legutóbbi napokban ugyanis leveltári kutatásai közben rábukkant báró Sztotyka Zsigmond erdélyi püspöknek francia nyelven sajtókezüleg írt eredeti naplójára. A lázas kutató szíves ígértét bírjuk, hogy e becses s a nagynevű főpap főpásztori működésének megítélésére elsőrangú forrást lapunk hasábjain fogja legelőször ismertetni.

— **Mozgalom a Vörös felholdért.** Ausztriában már megindult a törekvés, hogy a török birodalom iránt érzett testvéri szeretet bizonyágául a társadalom a Vörös felhold működését támogassa. Herceg Lichtensten Ede elnöklésével országos bizottság alakult a

mozgalom vezetésére és a munka mindjárt kezdetben nagy sikerrel indult meg, mert a király maga 50.000 koronát adományozott erre a célra. Magyarországon a király védősége alatt álló Egyetemek Kórház Egylete elhatározta, hogy a Corda Fratres nemzetközi egyetemi szövetséggel karöltve hasonló mozgalmat indít. Zsemberi István dr. elnök és Hindy Zoltán alelnök a kérdésben már tárgyaltak a török császári főkonzulátus főtákarával: Eigel Nándorral s e tárgyalás eredményeként az egyesületek felkérésére készséggel vállalták a társadalom legelőkelőbb vezetői, hogy az ügy élére álljanak. Még karácsony előtt nagyszabású ünnepség keretében fogja valamelyik országos hírű szónokunk e törekvés jelentőségére a nagyközönség figyelmét felhívni és ugyanakor alakul meg a magyar országos bizottság is. Az irodát az Egyetemek Kórház Egyletében (VIII. Üllői ut 22. Telefon 65—89) rendezik be.

IRODALOM.

Az ÉLET szépirodalmi hetilap (szerkesztő Andor József) december 13. számában több érdekes és magasnívójú cikket, szépirodalmi olvasmányokat közöl. Vezetőhelyen a szerkesztő a királynak a hercegprimáshoz intézett leveléről ír. dr. Kmoskó Mihály Egyiptom multját ismerteti, egy nagyobb tanulmány tárgyalja az oroszok 1848-i magyarországi szereplését, Polgár Károly a Szezi-csatornáról közöl illusztrált cikket. A szépirodalmi olvasmányok között Lázár István, Blaskó Mária és Tarczai György elbeszéléseit, Lampért Géza, Finta Sándor és Schützenberger Lajos verseit találjuk. A szokot rovat ezúttal is tele van érdekes aktualitásokkal, színes kisebb közle-

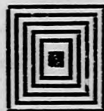
Kiadó lakás.

Alsóvártér 21. szám alatt levő (Balló-féle) ház 1915. év február hó 3. napjától kezdve kiadó. A kiadó épülethez — mely 4 szobát foglal magában — összes mellékhelyiségek és nagy veteményes kert is tartoznak. Érkezhetni délután 3—6 óráig dr. Vizsolyi Manóval dr. Mayer irodában.

Megbízható kath. cég!

A pécsi országos kiállításon arany éremmel kitüntetve.

Ruzsinszky Béla
oltárépítő
PECS, Tabor-utca 4. sz.



Géperőre berendezett műintézetében olcsón készít bemutatott rajzok szerint oltárt, szószéket, padokat stb. Szállít teljes templomberendezést és elvállal régi oltár és szószék aranyozását és szobrok színezését.

ményekkel. A lapot kitűnő aktuális képek díszítik. A kitűnő folyóiratot melegen ajánljuk a közönség figyelmébe. Előfizetési ár félévre 10 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest VII., Damjanich-u. 50. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

Pályázat.

A Budapesti királyi magyar tudományegyetem hittudományi karán megüresedett keresztény erkölestani tanszék betöltésére ezennel pályázat hirdettetik.

A tanszékkel, ha nyilvános rendes tanár fog kinevezetnői, évi 6000. (hatezer) korona fizetés, az 1904. évi I. t. c., illetőleg az 1906 évi IX. t. c. alapján járó szabályszerűen emelkedő személyi pótlék, (400 1200, 2000 kor.) továbbá ötévenként 800 koronával emelkedő, legfeljebb 4000 korona korpótlék, nemkülömben 2000 korona lakáspénz, mely a III-ik ötödéves korpótlék után 2500 koronára emelkedik, van egybekötve.

Ha pedig nyilvános rendkívüli tanár nevezetetik ki, 4000 korona törzsfizetés és az 1904. évi I. t. c., illetve az 1906. évi IX. t.

c. alapján járó szabályszerűen emelkedő személyi pótlék (800, 1400, 2000. kor.) továbbá öt, egyenként 400 koronás ötödéves korpótlék és 1600 korona lakáspénz élvezete van egybekötve.

A pályázó kath. egyházi rendbeli férfiak korát, végzett tanulmányait, megfelelő teológiai képzettségét, irodalmi munkálkodását és eddigi működését igazoló okiratokkal s az egyházi hatóság elbocsátó levelével felszerelt folyamodványok, a folyamodó azon kijelentésével kapcsolatosan, hogy hajlandó a rendkívüli tanári kinevezést is elfogadni, a magyar kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszterhez címezve, 1914. évi december hó 31-ig a budapesti tudományegyetem hittudományi karának dékáni hivatalánál nyújtandók be.

Mindazon pályázni kívánók pedig, kik eddig nem oly állást töltöttek be, mely álláson eltöltött idő az 1912 évi LXV. t. c. 127. §-a szerint beszámítható lenne, felhívjuk, hogy pályázati kérvényeikben korábbi (szabad pályán töltött) idejük meghatározott részének beszámítása iránt igénybejelentésüket is megtegyék. Budapestben 1914. november hó 28-án. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter.

OLASZ NÉMET
VILAGNYELVET
MAGYAROKNAK
tanító nélkül
SCHIDIO DE MODERNE
MODERNE
AZ EGYES NYELVTANOK 10 FÜZETBEN TELJESÉRE 60F
DÍSZES VASZONMAPPABAN
EGYBEGYÜJTVE 7K
KAPHATÓ:
SCHÄSER FERENCZ
papírkereső, Gyulafehérvár.

Most jelent meg!
Kapható a Püspöki Lyceumi
könyvnyomdában Gyulafehérvárt

A háború képes krónikája

Az 1914-ik évi háború
Számos képpel és térképpel.

Szerkesztette: HAZAI HUGO, „Az Orszem“
című katonai lap szerkesztője.

I. füzet. Ára 40 fillér.

A további füzetek kétheti időközökben fognak megjelenni.

Postán bérmetve szállítva egyes füzetek 45 fill.

4 füzet egyszerre szállítva füzetenként 40 fillér.

A pénz előre beküldendő!

Naponta
friss
élesztő!

LABUD JÓZSEF

(ezelőtt özv. Lakner Antalné)

GYULAFEHÉRVÁR, NOVÁK FERENCZ-TÉR
(a városháza szomszédságában.)

Sütőde és lisztraktár

Ajánlom elsőrendű friss süteményeimet, u. m. tejes és vajás kiflit, sós kiflit, sós fonotat, kalácsot, továbbá fehér, barna és félbarna kenyereimet. Dusan felszerelt lisztraktáromban házi kenyérnek való legjobb minőségű lisztjeimet, melyek kizárólag csakis a hirneves NEUMANN TESTVÉREK cég aradi gőzmalma örleményei.

Naponta
2-szer
kenyér-
sütés.

TELEFON
SZÁM 16.

Schäser Ferenc, Gyulafehérvár.

TELEFON
SZÁM 16.

Feltűnést kelt a teljesen lát-
ható írásu eredeti amerikai

FOX-írógép

legujabb modellje.

Dijtelenul bárhol bemutatom.

IRÓGÉPKELLÉKEK: szénpapír, szallagok, írógéppapírok
stb., különféle gyártmányukat, eredeti gyári árban
állandóan raktáron tartok.

Ügyvédeknek és hivataloknak rszletfizetésre is szállítok.



VILÁGHÁBORÚ

Képes krónikája.

A világháború összes eseményeinek hű és érdekfeszítő leírása
kitünő írók tollából, rendkívül sok érdekes képpel.

Megjelen minden csütörtökön.

Hetenkint egy füzet jelenik meg. Egy füzet ára 24 fillér.

Vidéki megrendelések csak utánvétel vagy a pénz előzetes be-
küldése ellenében eszközöltetnek, Egyes füzetek beküldéseért minden
füzetért 5 fillér, 4 füzet egyszeri küldésért 10 fill. póstadíj fizetendő.

Eddig 7 füzet jelent meg.

Kaphatók: **A püsp. Lyc. Könyvnyomdában
Gyulafehérvárt.**

Katholikus családok lapja!

„ÉLET”

Képes heti folyóirat. Előkelő színvo-
nalon szerkesztett szépirodalmi ké-
pes lap. Nem hiányozhatik egyetlen
katholikus intelligens család asztalá-
ról sem. Szerkeszti jeles katolikus
írók gárdája élén Izsóf Alajos. Előfi-
zetési ára egész évre 20, félévre 10,
negyedévre 5 K. Szerkesztőség és
kiadóhivatal, Budapest, VII., Damja-
nich-utca 50. Jó lélekkel ajánljuk a
változatos tartalmú, aktuális képek-
ben gazdag folyóiratot közönségünk
figyelmébe s támogatásába.

Fehér vászon- és lenrongyok

bármily mennyiségben vétetnek:

Schäser Ferenc könyvnyomdájában.

Harcztéri térképek

Páris és környék	60 f.	Antwerpen, Lüttich és Namur várainak térképe	60 f.
Középeurópa	1.40 f.	Osztrák-Magyar, Német és Orosz határszéli részek térképe .	1.20 f.
A francia-német harcztér	72 f.		

megrendelhetők

Schäser Ferencz

könyv-, papir- és írószerkereskedésében

TELEFONSZÁM 16. **GYULAFEHÉRVÁR** TELEFONSZÁM 16.

A plebániáknak és lelkészi hivatalok-
nak szükséges összes

Egyházi nyomtatványok

valamint a zárszámadásokhoz szükséges

RELATIÓK

kaphatók a Püsp. Lyc. Könyvnyom-
dában Gyulafehérvárt.